Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)

z dnia 31 maja 2016 r.*

Odesłanie prejudycjalne — Własność intelektualna — Prawo autorskie i prawa pokrewne — Dyrektywa 2001/29/WE — Artykuł 3 ust. 1 — Dyrektywa 2006/115/WE — Artykuł 8 ust. 2 — Pojęcie publicznego udostępniania — Instalacja odbiorników telewizyjnych przez prowadzącego ośrodek rehabilitacyjny w celu umożliwienia pacjentom oglądania programów telewizyjnych

W sprawie C-117/15

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Landgericht Köln (sąd okręgowy w Kolonii, Niemcy) postanowieniem z dnia 20 lutego 2015 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 9 marca 2015 r., w postępowaniu:

Reha Training Gesellschaft für Sport- und Unfallrehabilitation mbH

przeciwko

Gesellschaft für musikalische Aufführungs- und mechanische Vervielfältigungsrechte eV (GEMA),

przy udziale:

Gesellschaft zur Verwertung von Leistungsschutzrechten mbH (GVL),

TRYBUNAŁ (wielka izba),

w składzie: K. Lenaerts, prezes, L. Bay Larsen, T. von Danwitz, J.L. da Cruz Vilaça, D. Šváby i C. Lycourgos, prezesi izb, A. Rosas, E. Juhász, A. Borg Barthet, J. Malenovský (sprawozdawca), M. Berger, A. Prechal i M. Vilaras, sędziowie,

rzecznik generalny: Y. Bot,

sekretarz: K. Malacek, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 19 stycznia 2016 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu Reha Training Gesellschaft für Sport- und Unfallrehabilitation mbH przez S. Dreismanna i D. Herfsa, Rechtsanwälte,

— w imieniu Gesellschaft für musikalische Aufführungs- und mechanische Vervielfältigungsrechte eV (GEMA) przez C. von Köckritza, I. Brinkera, N. Lutzhöfta oraz T. Holzmüllera, Rechtsanwälte,

* Język postępowania: niemiecki.

— w imieniu Gesellschaft zur Verwertung von Leistungsschutzrechten mbH (GVL) przez U. Karpensteina oraz M. Kottmanna, Rechtsanwälte,

— w imieniu rządu niemieckiego przez T. Henzego oraz J. Kemper, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu rządu francuskiego przez G. de Bergues'a, D. Colasa oraz D. Segoina, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu rządu węgierskiego przez G. Szimę, M.Z. Fehéra i M. Bórę, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu Komisji Europejskiej przez J. Samnaddę oraz T. Scharfa, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 23 lutego 2016 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym (Dz.U. 2001, L 167, s. 10) oraz art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. w sprawie prawa najmu i użyczenia oraz niektórych praw pokrewnych prawu autorskiemu w zakresie własności intelektualnej (Dz.U. 2006, L 376, s. 28).

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu między prowadzącą ośrodek rehabilitacyjny spółką Reha Training Gesellschaft für Sport- und Unfallrehabilitation mbH (zwaną dalej „Reha Training") a Gesellschaft für musikalische Aufführungs- und mechanische Vervielfältigungsrechte eV (GEMA) – organizacją zbiorowego zarządzania prawami autorskimi w dziedzinie muzyki w Niemczech – dotyczącego odmowy uiszczenia przez Reha Training dochodzonych przez Gesellschaft für musikalische Aufführungs- und mechanische Vervielfältigungsrechte eV (GEMA) opłat z tytułu praw autorskich i praw pokrewnych związanych z udostępnieniem chronionych utworów w pomieszczeniach tej spółki.

Ramy prawne

Prawo Unii

Dyrektywa 2001/29

3 Motywy 9, 10, 20 i 23 dyrektywy 2001/29 mają następujące brzmienie:

„(9) Wszelka harmonizacja praw autorskich i pokrewnych opiera się na wysokim poziomie ochrony, odkąd prawa te mają zasadnicze znaczenie dla twórczości intelektualnej. Ich ochrona zapewnia utrzymanie i rozwój kreatywności w interesie autorów, artystów wykonawców, producentów, konsumentów, kultury i gospodarki, jak również szerokiej publiczności. Własność intelektualną uznano więc za integralną część własności.

(10) Autorzy i artyści wykonawcy, aby móc kontynuować swoją twórczą i artystyczną pracę, muszą otrzymywać stosowne wynagrodzenie za korzystanie z ich utworów, tak samo jak producenci, aby móc finansować tę pracę. Wytworzenie produktów takich jak fonogramy, filmy lub produkty multimedialne oraz takie usługi, jak usługi »na żądanie«, wymagają znacznych nakładów inwestycyjnych. Dla zagwarantowania takiego wynagrodzenia i uzyskania zadowalającego przychodu z tych inwestycji konieczna jest właściwa ochrona prawa własności intelektualnej.

[…]

(20) Niniejsza dyrektywa opiera się na zasadach i regułach już ustanowionych przez dyrektywy obowiązujące w tym obszarze, w szczególności w [dyrektywie Rady 92/100/EWG z dnia 19 listopada 1992 r. w sprawie prawa najmu i użyczenia oraz niektórych praw pokrewnych prawu autorskiemu w zakresie własności intelektualnej (Dz.U. 1992, L 346, s. 61), zmienionej dyrektywą Rady 93/98/EWG z dnia 29 października 1993 r. (Dz.U. 1993, L 290, s. 9)] i rozwija te zasady i reguły oraz umieszcza je w perspektywie społeczeństwa informacyjnego. Przepisy niniejszej dyrektywy nie naruszają przepisów wyżej wymienionych dyrektyw, chyba że niniejsza dyrektywa stanowi inaczej.

[…]

(23) Niniejsza dyrektywa powinna bardziej zharmonizować obowiązujące prawo autora do publicznego udostępniania utworu. Prawo to należy rozumieć w szerszym znaczeniu jako obejmujące każde udostępnianie utworu odbiorcom nieznajdującym się w miejscu, z którego przekazywanie pochodzi. Prawo to obejmuje każdą publiczną transmisję lub retransmisję utworów, drogą przewodową lub bezprzewodową, w tym nadawanie programów; prawo to nie powinno obejmować żadnych innych działań”.

4 Artykuł 3 ust. 1 tej dyrektywy stanowi:

„Państwa członkowskie powinny zapewnić autorom wyłączne prawo do zezwalania – lub zabraniania [tego] – na jakiekolwiek publiczne udostępnianie ich utworów, drogą przewodową lub bezprzewodową, włączając podawanie do publicznej wiadomości ich utworów w taki sposób, że osoby postronne mają do nich dostęp w wybranym przez siebie miejscu i czasie”.

5 Artykuł 12 ust. 2 wspomnianej dyrektywy stanowi:

„Ochrona praw pokrewnych prawu autorskiemu w rozumieniu niniejszej dyrektywy pozostawia ochronę prawa autorskiego nienaruszoną i nie szkodzi mu w żaden sposób”.

Dyrektywa 2006/115

6 Zgodnie z motywem 3 dyrektywy 2006/115:

„Fundamentalnego znaczenia dla rozwoju gospodarczego i kulturalnego Wspólnoty nabiera w związku z tym odpowiednia ochrona utworów chronionych prawem autorskim poprzez prawo najmu i użyczenia, a także ochrona przedmiotów praw pokrewnych poprzez prawo utrwalania, prawo rozpowszechniania, prawo nadawania oraz prawo publicznego odtwarzania [udostępniania]”.

7 Artykuł 8 ust. 2 tej dyrektywy stanowi:

„Państwa członkowskie ustanawiają prawo w celu zapewnienia wypłaty jednorazowego godziwego wynagrodzenia płatnego przez użytkownika, jeżeli fonogram opublikowany w celach handlowych lub powielony egzemplarz takiego fonogramu zostaną użyte do nadania przez środki bezprzewodowe lub

w jakikolwiek sposób odtworzone [udostępnione] publicznie oraz zapewnienia jego podziału między właściwych [artystów] wykonawców i producentów fonogramów. W braku porozumienia w tej sprawie między [artystami] wykonawcami i producentami fonogramów państwo członkowskie może określić warunki podziału wynagrodzenia".

8 Dyrektywą 2006/115 skodyfikowano i uchylono dyrektywę 92/100, zmienioną dyrektywą 93/98. Brzmienie art. 8 dyrektywy 2006/115 pozostało jednak identyczne z brzmieniem art. 8 uchylonej dyrektywy.

Prawo niemieckie

9 Paragraf 15 ust. 2 Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte – Urheberrechtsgesetz (ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych) z dnia 9 września 1965 r. (BGBl. 1965 I, s. 1273), w brzmieniu mającym zastosowanie w dacie rozpatrywanych w postępowaniu głównym okoliczności faktycznych, stanowi:

„Twórca ma ponadto wyłączne prawo do publicznego udostępniania swojego utworu w formie niematerialnej (prawo do publicznego udostępniania). Prawo do publicznego udostępniania obejmuje w szczególności:

1) prawo przedstawiania, wykonywania i reprezentowania (§ 19);

2) prawo podawania do publicznej wiadomości (§ 19a);

3) prawo nadawania (§ 20);

4) prawo udostępniania za pomocą nośników wizualnych lub dźwiękowych (§ 21);

5) prawo rozpowszechniania programów radiowych i ich publicznego udostępniania (§ 22)".

10 Zgodnie z § 15 ust. 3 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych:

„Udostępnianie ma charakter publiczny, gdy jest skierowane do dużej części publiczności. Do publiczności należy każda osoba, która nie jest związana osobiście z osobą, która wykorzystuje utwór, lub z innymi osobami, do których skierowany jest utwór i które mają do niego dostęp w formie niematerialnej".

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

11 Prowadzony przez Reha Training ośrodek rehabilitacyjny umożliwia osobom będącym ofiarami wypadku korzystanie w swych pomieszczeniach z leczenia pooperacyjnego, aby umożliwić im rehabilitację.

12 Pomieszczenia te obejmują dwie poczekalnie oraz salę ćwiczeń, w których w okresie od czerwca 2012 r. do czerwca 2013 r. Reha Training umożliwiała swoim pacjentom oglądanie programów telewizyjnych za pomocą zainstalowanych tam odbiorników telewizyjnych. Programy te mogły zatem być oglądane przez osoby przebywające w ośrodku rehabilitacyjnym w celu poddania się tam leczeniu.

13 Reha Training nigdy nie wystąpiła do GEMA o udzielenie zezwolenia na udostępnianie wspomnianych programów. GEMA jest zdania, że takie udostępnianie stanowi czynność publicznego udostępniania utworów należących do zarządzanego przez nią repertuaru. Z tego względu GEMA obciążyła Reha Training należnościami z tytułu opłat za okres od czerwca 2012 r. do czerwca 2013 r., zgodnie

z obowiązującymi taryfami, i – wobec braku płatności – zażądała przed Amtsgericht Köln (sądem rejonowym w Kolonii, Niemcy) zasądzenia od Reha Training odszkodowania odpowiadającego tym kwotom.

14 Ponieważ Amtsgericht Köln (sąd rejonowy w Kolonii) uwzględnił to żądanie, Reha Training wniosła od tego orzeczenia apelację do sądu odsyłającego, Landgericht Köln (sądu okręgowego w Kolonii, Niemcy).

15 Sąd odsyłający, opierając się na wywiedzionych z orzecznictwa Trybunału kryteriach dotyczących wykładni dyrektywy 2001/29, uważa, że umożliwienie oglądania programów telewizyjnych przez Reha Training stanowi publiczne udostępnianie. Ponadto sąd ten jest zdania, że takie same kryteria powinny mieć zastosowanie w celu określenia, czy ma miejsce „publiczne udostępnianie" w rozumieniu art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115, jednak wyrok z dnia 15 marca 2012 r., SCF (C-135/10, EU:C:2012:140) stoi na przeszkodzie wydaniu przez niego takiego orzeczenia.

16 W wyroku tym Trybunał stwierdził bowiem, że pacjentów gabinetu dentystycznego nie można zakwalifikować jako „ogółu ludności". W niniejszym wypadku – zważywszy, że co do zasady jedynie pacjenci Reha Training mają dostęp do udzielanych przez nią świadczeń leczniczych – pacjentów tych nie można zakwalifikować jako „ogółu ludności", lecz stanowią oni „prywatną grupę".

17 Sąd odsyłający przywołuje także, że w wyroku z dnia 15 marca 2012 r., SCF (C-135/10, EU:C:2012:140) Trybunał stwierdził również, iż pacjenci gabinetu dentystycznego stanowią nieistotną – lub nawet znikomą – liczbę osób, ponieważ krąg osób przebywających jednocześnie w tym gabinecie jest zasadniczo bardzo ograniczony. Otóż krąg osób będących pacjentami Reha Training także wydaje się ograniczony.

18 Co więcej, w wyroku tym Trybunał orzekł, że zwykli pacjenci gabinetu dentystycznego nie są skłonni do słuchania w nim muzyki, ponieważ słuchają jej przypadkowo i nie dokonują jej wyboru. W niniejszym wypadku zaś pacjenci Reha Training przebywający w poczekalniach i w sali ćwiczeń także oglądają programy telewizyjne niezależnie od swojej woli i wyboru.

19 W tych okolicznościach Landgericht Köln (sąd okręgowy w Kolonii) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy kwestię zaistnienia »publicznego udostępnienia« w rozumieniu art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29/WE lub w rozumieniu art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115/WE należy rozpatrywać zawsze na podstawie tych samych kryteriów, a mianowicie że:

— użytkownik musi podejmować z pełną świadomością konsekwencji swojego działania czynności, aby umożliwić osobom trzecim dostęp do chronionych utworów, którego nie miałyby bez jego działania;

— charakter »publiczny« oznacza, iż chodzi o nieokreśloną liczbę potencjalnych odbiorców i dalej o dość znaczną liczbę osób, przy czym o nieokreśloności można mówić, gdy w grę wchodzi »ogół ludności«, zatem nie osoby należące do prywatnej grupy, a »dość znaczna liczba osób« oznacza, iż musi zostać przekroczony pewien próg minimalny, zatem całkiem niewielka lub wręcz nieznaczna liczba osób nie wypełnia wskazanego kryterium; przy czym w tym kontekście znaczenie ma nie tylko to, ile osób uzyskuje równocześnie dostęp do tego samego utworu, lecz również to, ile z nich ma kolejno dostęp do utworu;

— chodzi o nową publiczność, której udostępnia się utwór, tj. publiczność, której autor utworu nie uwzględniał, gdy zezwalał na skorzystanie z utworu w drodze publicznego udostępnienia, chyba że następcze udostępnienie odbywa się przy wykorzystaniu innych technicznych sposobów przekazu, które odróżniają się od tych dotyczących pierwotnego udostępnienia; oraz

— nie jest pozbawione znaczenia, czy dane korzystanie służy celom zarobkowym, czy publiczność jest na to udostępnienie przygotowana, a nie jedynie »uchwycona« przypadkowo, przy czym nie jest to bezwzględna przesłanka publicznego udostępnienia?

2) Czy w przypadkach takich jak w sprawie w postępowaniu głównym, w których prowadzący ośrodek rehabilitacyjny instaluje w swoich lokalach odbiorniki telewizyjne, do których przesyła sygnał nadawczy i w ten sposób umożliwia odbiór programów telewizyjnych, kwestię, czy ma miejsce publiczne udostępnienie, należy badać zgodnie z pojęciem »publicznego udostępnienia« z art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29 lub z art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115, jeżeli umożliwienie odbioru programów telewizyjnych dotyczy praw autorskich i praw pokrewnych wielu uczestników, w szczególności kompozytorów, autorów tekstów oraz wydawców muzycznych, a także artystów wykonawców, producentów fonogramów oraz autorów utworów mówionych, jak również ich wydawców?

3) Czy w przypadkach takich jak ten w sprawie w postępowaniu głównym, w których prowadzący ośrodek rehabilitacyjny instaluje w swoich lokalach odbiorniki telewizyjne, do których przesyła sygnał nadawczy i w ten sposób umożliwia swoim pacjentom oglądanie programów telewizyjnych, ma miejsce »publiczne udostępnienie« w rozumieniu art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29 lub też w rozumieniu art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115?

4) Jeżeli w przypadkach takich jak ten w postępowaniu głównym publiczne udostępnienie w tym znaczeniu zostanie stwierdzone, to czy Trybunał podtrzymuje swoje orzecznictwo, zgodnie z którym w przypadku udostępnienia podlegających ochronie fonogramów przez radio pacjentom w gabinecie dentystycznym [zob. wyrok SCF z dnia 15 marca 2012 r., (C-135/10, EU:C:2012:140)] lub w innych podobnych instytucjach nie ma miejsca publiczne udostępnienie?”.

20 W piśmie skierowanym do Trybunału w dniu 17 kwietnia 2015 r. sąd odsyłający wskazał, że Gesellschaft zur Verwertung von Leistungsschutzrechten mbH (GVL) została dopuszczona do udziału w postępowaniu głównym.

21 Na podstawie art. 16 akapit trzeci statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej rząd francuski złożył wniosek o rozpoznanie sprawy przez Trybunał w składzie wielkiej izby.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

22 Poprzez trzy pierwsze pytania, które należy rozpatrzyć łącznie, sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, po pierwsze, czy w sprawie takiej jak rozpatrywana w postępowaniu głównym, w ramach której podniesiono, że rozpowszechnianie programów telewizyjnych za pomocą odbiorników telewizyjnych, które prowadzący ośrodek rehabilitacyjny zainstalował w swoich pomieszczeniach, narusza prawa autorskie i prawa pokrewne dużej liczby zainteresowanych podmiotów, w szczególności kompozytorów, autorów tekstów i wydawców muzycznych, a także artystów wykonawców, producentów fonogramów oraz autorów utworów mówionych, jak również ich wydawców, należy dokonać oceny, czy taka sytuacja stanowi „publiczne udostępnianie” w świetle zarówno art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29, jak i art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115 – albo wyłącznie jednego z tych przepisów – a także po drugie, czy istnienie takiego udostępniania należy ustalić przy uwzględnieniu takich samych kryteriów. Ponadto sąd odsyłający dąży do ustalenia, czy takie rozpowszechnianie stanowi „czynność publicznego udostępniania” w rozumieniu pierwszego lub drugiego ze wspomnianych przepisów.

23 W tym względzie należy przypomnieć, że z art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29 wynika, iż państwa członkowskie powinny zapewnić autorom wyłączne prawo do zezwalania na jakiekolwiek publiczne udostępnianie ich utworów, drogą przewodową lub bezprzewodową, włączając podawanie do publicznej wiadomości ich utworów w taki sposób, że osoby postronne mają do nich dostęp w wybranym przez siebie miejscu i czasie, lub też do zabraniania takiego udostępniania.

24 Ponadto zgodnie z art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115 w prawodawstwie państw członkowskich należy zapewnić, po pierwsze, wypłatę jednorazowego godziwego wynagrodzenia płatnego przez użytkownika, jeżeli fonogram opublikowany w celach handlowych lub powielony egzemplarz takiego fonogramu zostaną użyte do nadania przez środki bezprzewodowe lub w jakikolwiek sposób udostępnione publicznie, oraz po drugie, podział tego wynagrodzenia między właściwych artystów wykonawców i producentów fonogramów.

25 W tym względzie na wstępie należy wskazać, że motyw 20 dyrektywy 2001/29 stanowi w szczególności, iż przepisy tej dyrektywy co do zasady należy stosować bez uszczerbku dla dyrektywy 92/100, zmienionej dyrektywą 93/98, która została skodyfikowana i uchylona dyrektywą 2006/115, chyba że dyrektywa 2001/29 stanowi inaczej (zob. podobnie wyrok z dnia 9 lutego 2012 r., Luksan, C-277/10, EU:C:2012:65, pkt 43 i przytoczone tam orzecznictwo).

26 Żaden zaś przepis dyrektywy 2001/29 nie zezwala na odstępstwo od zasad zawartych w art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115.

27 Z powyższego wynika, że art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29 należy stosować bez uszczerbku dla stosowania art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115.

28 Ponadto z uwagi na wymogi jedności i spójności porządku prawnego Unii pojęcia używane w dyrektywie 2001/29 i w dyrektywie 2006/115 muszą mieć takie samo znaczenie, chyba że prawodawca Unii w szczególnym kontekście prawnym wyraził odmienną wolę (zob. podobnie wyrok z dnia 4 października 2011 r., Football Association Premier League i in., C-403/08 i C-429/08, EU:C:2011:631, pkt 188).

29 Jest prawdą, iż z porównania art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29 i art. 8 ust. 2 dyrektywy 92/100 wynika, że widniejące w tych przepisach pojęcie „publicznego udostępniania" zostało użyte w kontekstach, które nie są identyczne, oraz że cele, w jakich zostało użyte, aczkolwiek podobne, są jednak w części różne (zob. podobnie wyrok z dnia 15 marca 2012 r., SCF, C-135/10, EU:C:2012:140, pkt 74).

30 Autorom przysługuje bowiem na podstawie art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29 prawo o charakterze prewencyjnym, pozwalające na podjęcie działań w celu zakazania publicznego udostępnienia ich utworów przez potencjalnych użytkowników, którego to udostępnienia użytkownicy ci mogą chcieć dokonać. Natomiast artyści wykonawcy i producenci fonogramów korzystają na podstawie art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115 z prawa o charakterze kompensacyjnym, które nie podlega wykonaniu, zanim fonogram opublikowany w celach handlowych lub powielony egzemplarz takiego fonogramu nie zostaną lub nie zostały użyte w celu publicznego udostępnienia przez użytkownika (zob. podobnie wyrok z dnia 15 marca 2012 r., SCF, C-135/10, EU:C:2012:140, pkt 75).

31 Niemniej jednak nic nie pozwala stwierdzić, że prawodawca Unii zamierzał nadać pojęciu „publicznego udostępniania" odmienne znaczenie w odpowiednich kontekstach dyrektywy 2001/29 i dyrektywy 2006/115.

32 Jak wskazał bowiem rzecznik generalny w pkt 34 opinii, różny charakter praw chronionych w ramach tych dyrektyw nie przesłania faktu, że – zgodnie z brzmieniem tych dyrektyw – prawa te wiążą się z tą samą decydującą czynnością, a mianowicie publicznym udostępnianiem utworów chronionych.

33 Z powyższego wynika, że w sprawie takiej jak rozpatrywana w postępowaniu głównym – dotyczącej rozpowszechniania programów telewizyjnych, co do którego to rozpowszechniania podniesiono, że narusza ono nie tylko prawa autorskie, lecz także między innymi prawa artystów wykonawców lub producentów fonogramów – należy stosować zarówno art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29, jak i art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115, nadając zawartemu w tych dwóch przepisach pojęciu „publicznego udostępniania" takie samo znaczenie.

34 W konsekwencji należy dokonać oceny tego pojęcia według takich samych kryteriów, tak aby w szczególności uniknąć sprzecznych i niedających się pogodzić interpretacji, dokonywanych w odniesieniu do mającego zastosowanie przepisu.

35 W tym względzie Trybunał orzekł już, że aby dokonać oceny istnienia publicznego udostępniania, trzeba uwzględnić wiele uzupełniających się czynników, niemających charakteru autonomicznego i współzależnych od siebie. Ponieważ czynniki te mogą w zależności od różnych konkretnych sytuacji występować w bardzo różnym stopniu nasilenia, należy je uwzględniać zarówno indywidualnie, jak i biorąc pod uwagę ich wzajemne oddziaływanie [zob. podobnie wyrok z dnia 15 marca 2012 r., Phonographic Performance (Ireland), C-162/10, EU:C:2012:141, pkt 30 i przytoczone tam orzecznictwo].

36 Co więcej, należy przypomnieć, że pojęcie publicznego udostępniania należy rozumieć szeroko, zgodnie z wyraźnym brzmieniem motywu 23 dyrektywy 2001/29 (zob. podobnie wyrok z dnia 7 marca 2013 r., ITV Broadcasting i in., C-607/11, EU:C:2013:147, pkt 20 i przytoczone tam orzecznictwo).

37 Ponadto Trybunał orzekł już, że pojęcie publicznego udostępniania łączy dwie przesłanki wymagające łącznego spełnienia, a muszą mianowicie zaistnieć „czynność udostępniania" utworu i udostępnianie tego utworu „publiczności" (wyrok z dnia 19 listopada 2015 r., SBS Belgium, C-325/14, EU:C:2015:764, pkt 15 i przytoczone tam orzecznictwo).

38 Uściśliwszy powyższe, należy podkreślić, że jeśli chodzi, po pierwsze, o „czynność udostępniania", oznacza ona każde transmitowanie chronionych utworów, niezależnie od wykorzystywanego środka lub procesu technologicznego (zob. podobnie wyrok z dnia 19 listopada 2015 r., SBS Belgium, C-325/14, EU:C:2015:764, pkt 16 i przytoczone tam orzecznictwo).

39 Ponadto każda transmisja lub retransmisja danego utworu z wykorzystaniem szczególnego technicznego sposobu przekazu musi co do zasady uzyskać indywidualne zezwolenie autora tego utworu (wyrok z dnia 19 listopada 2015 r., SBS Belgium, C-325/14, EU:C:2015:764, pkt 17 i przytoczone tam orzecznictwo).

40 Po drugie, aby wchodziły w zakres pojęcia „publicznego udostępniania" w rozumieniu art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29, chronione utwory – jak wspomniano w pkt 37 niniejszego wyroku – powinny zostać faktycznie udostępnione „publiczności".

41 W tym względzie w pierwszej kolejności z orzecznictwa Trybunału wynika, że pojęcie publiczności odnosi się do nieokreślonej liczby potencjalnych telewidzów i zakłada ponadto dość znaczną liczbę osób (zob. podobnie wyrok z dnia 7 grudnia 2006 r., SGAE, C-306/05, EU:C:2006:764, pkt 37, 38 i przytoczone tam orzecznictwo).

42 W odniesieniu do „nieokreślonego" charakteru publiczności Trybunał podkreślił, po pierwsze, że chodzi o udostępnianie utworu w jakikolwiek właściwy sposób „ogółowi ludności", to znaczy bez ograniczenia do poszczególnych osób należących do prywatnej grupy (zob. podobnie wyrok z dnia 15 marca 2012 r., SCF, C-135/10, EU:C:2012:140, pkt 85).

43 Po drugie, co się tyczy wyrażenia „dość znaczna liczba osób", Trybunał uściślił, że taka liczba zakłada „pewien minimalny próg", co skłoniło Trybunał do wykluczenia z kwalifikacji jako „publiczności" zbyt małej lub nieznacznej liczby danych osób (zob. podobnie wyrok z dnia 15 marca 2012 r., SCF, C-135/10, EU:C:2012:140, pkt 86).

44 Aby ocenić liczbę tych odbiorców, należy uwzględnić kumulatywne skutki udostępnienia utworów takim potencjalnym odbiorcom (zob. podobnie wyrok z dnia 7 grudnia 2006 r., SGAE, C-306/05, EU:C:2006:764, pkt 39). W szczególności istotne jest, aby wiedzieć, ile osób ma dostęp do tego samego utworu zarówno równocześnie, jak i kolejno [zob. podobnie wyrok z dnia 15 marca 2012 r., Phonographic Performance (Ireland), C-162/10, EU:C:2012:141, pkt 35].

45 W drugiej kolejności – Trybunał stwierdził, że aby nadawany utwór wchodził w zakres pojęcia publicznego udostępniania, odbiorcą transmisji musi być „nowa publiczność", czyli publiczność, której autorzy objętych ochroną utworów nie brali pod uwagę, zezwalając na wykorzystywanie ich poprzez udostępnienie pierwotnej publiczności (zob. podobnie wyroki: z dnia 7 grudnia 2006 r., SGAE, C-306/05, EU:C:2006:764, pkt 40, 42; a także z dnia 4 października 2011 r., Football Association Premier League i in., C-403/08 i C-429/08, EU:C:2011:631, pkt 197).

46 W tym kontekście Trybunał podkreślił nieodzowną rolę użytkownika. Orzekł on bowiem, że aby miało miejsce publiczne udostępnianie, użytkownik ten powinien udostępniać – mając pełną świadomość konsekwencji swojego działania – dostęp do nadawanego programu, zawierającego chroniony utwór, dodatkowej publiczności, i że wydaje się zatem, iż w braku takich działań osoby stanowiące tę „nową" publiczność, które znalazłyby się w strefie nadawania wspomnianego programu, nie mogłyby co do zasady korzystać z nadawanego utworu (zob. podobnie wyroki: z dnia 7 grudnia 2006 r., SGAE, C-306/05, EU:C:2006:764, pkt 42; a także z dnia 4 października 2011 r., Football Association Premier League i in., C-403/08 i C-429/08, EU:C:2011:631, pkt 195).

47 Trybunał orzekł już zatem, że prowadzący lokal gastronomiczny, hotel lub zakład uzdrowiskowy są takimi użytkownikami i dokonują czynności publicznego udostępniania, gdy celowo czynią ze swojej klienteli odbiorców transmisji utworów chronionych, doprowadzając rozmyślnie sygnał nadawczy za pośrednictwem odbiorników telewizyjnych lub radiowych, które zainstalowali w swoim zakładzie (zob. podobnie wyroki: z dnia 7 grudnia 2006 r., SGAE, C-306/05, EU:C:2006:764, pkt 42, 47; z dnia 4 października 2011 r., Football Association Premier League i in., C-403/08 i C-429/08, EU:C:2011:631, pkt 196; a także z dnia 27 lutego 2014 r., OSA, C-351/12, EU:C:2014:110, pkt 26).

48 Dorozumiane jest zatem, że publiczność, w stosunku do której następuje udostępnianie w tych zakładach, nie jest „uchwycona" przypadkowo, lecz jest dla prowadzących grupą docelową (zob. podobnie wyrok z dnia 15 marca 2012 r., SCF, C-135/10, EU:C:2012:140, pkt 91).

49 Należy jeszcze podkreślić, że o ile charakter zarobkowy rozpowszechniania chronionego utworu wśród publiczności nie jest wprawdzie rozstrzygający dla kwalifikacji takiego rozpowszechniania jako „publicznego udostępniania" (zob. podobnie wyrok z dnia 7 marca 2013 r., ITV Broadcasting i in., C-607/11, EU:C:2013:147, pkt 43), o tyle taki charakter nie jest jednak bez znaczenia (zob. podobnie wyrok z dnia 4 października 2011 r., Football Association Premier League i in., C-403/08 i C-429/08, EU:C:2011:631, pkt 204 i przytoczone tam orzecznictwo), w szczególności dla celów określenia ewentualnego wynagrodzenia należnego tytułem tego rozpowszechniania.

50 To w tym ostatnim kontekście „podatność" publiczności może być istotna, jak orzekł Trybunał w pkt 91 wyroku z dnia 15 marca 2012 r., SCF (C-135/10, EU:C:2012:140), w którym udzielił on w sposób łączny odpowiedzi na kwestie dotyczące istnienia publicznego udostępniania z jednej strony oraz prawa do pobierania wynagrodzenia tytułem takiego udostępniania z drugiej strony.

51 Trybunał orzekł w tym wypadku, że rozpowszechnianie utworów chronionych ma charakter zarobkowy, gdy użytkownik może osiągać dzięki temu rozpowszechnianiu korzyść gospodarczą związaną z atrakcyjnością i w konsekwencji z większą frekwencją w lokalu, w którym dokonuje tego rozpowszechniania (zob. podobnie wyrok z dnia 4 października 2011 r., Football Association Premier League i in., C-403/08 i C-429/08, EU:C:2011:631, pkt 205, 206).

52 Co się tyczy rozpowszechniania fonogramów w gabinecie dentystycznym, Trybunał stwierdził natomiast, że taka sytuacja nie ma miejsca, ponieważ pacjenci dentysty nie nadają co do zasady żadnego znaczenia takiemu rozpowszechnianiu, w związku z czym nie zwiększa ono atrakcyjności tego gabinetu ani w konsekwencji częstotliwości wizyt w nim (zob. podobnie wyrok z dnia 15 marca 2012 r., SCF, C-135/10, EU:C:2012:140, pkt 97, 98).

53 W świetle różnych określonych w orzecznictwie Trybunału kryteriów należy rozważyć, czy rozpowszechnianie programów telewizyjnych, takie jak w sprawie rozpatrywanej w postępowaniu głównym, może zostać zakwalifikowane jako „publiczne udostępnianie" w rozumieniu art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29 i art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115.

54 W tym względzie w pierwszej kolejności, jak wspomniano w pkt 47 niniejszego wyroku, Trybunał orzekł już, że prowadzący lokal gastronomiczny, hotel lub zakład uzdrowiskowy dokonują czynności udostępniania, gdy celowo czynią ze swojej klienteli odbiorców transmisji utworów chronionych, doprowadzając rozmyślnie sygnał nadawczy za pośrednictwem odbiorników telewizyjnych lub radiowych, które zainstalowali w swoim zakładzie.

55 Powyższe sytuacje można zaś w pełni porównać z sytuacją rozpatrywaną w postępowaniu głównym, w której – jak wynika z postanowienia odsyłającego – prowadzący ośrodek rehabilitacyjny celowo czynią ze swoich pacjentów odbiorców transmisji utworów chronionych, dokonując tej transmisji poprzez odbiorniki telewizyjne zainstalowane w kilku miejscach w tym zakładzie.

56 A zatem należy stwierdzić, że taki prowadzący dokonuje czynności udostępniania.

57 W drugiej kolejności, co się tyczy wszystkich pacjentów ośrodka rehabilitacyjnego takiego jak ten występujący w sprawie rozpatrywanej w postępowaniu głównym, należy przede wszystkim wskazać, że z przedstawionych Trybunałowi akt sprawy wynika, iż chodzi o ogół ludności.

58 Z kolei utworzony przez tych pacjentów krąg osób nie jest „zbyt mały, wręcz nieznaczny", mając w szczególności na względzie, że wspomniani pacjenci mogą korzystać z utworów rozpowszechnianych równocześnie w kilku miejscach w zakładzie.

59 W tych okolicznościach należy stwierdzić, że wszyscy pacjenci ośrodka rehabilitacyjnego takiego jak ten występujący w sprawie rozpatrywanej w postępowaniu głównym stanowią „publiczność" w rozumieniu art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29 i art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115.

60 Wreszcie pacjenci takiego ośrodka rehabilitacyjnego nie mogą co do zasady korzystać z rozpowszechnianych utworów bez ukierunkowanego działania podejmowanego przez prowadzącego ten ośrodek. Ponadto w zakresie, w jakim u źródeł rozpatrywanego w postępowaniu głównym sporu leży uiszczenie opłat dotyczących praw autorskich i praw pokrewnych związanych z udostępnieniem chronionych utworów w pomieszczeniach wspomnianego ośrodka, należy wskazać, że oczywiste jest, iż pacjenci ci nie zostali uwzględnieni w chwili udzielenia zezwolenia na pierwotne udostępnienie.

61 Z powyższego wynika, że pacjenci ośrodka rehabilitacyjnego takiego jak w sprawie rozpatrywanej w postępowaniu głównym stanowią „nową publiczność" w rozumieniu orzecznictwa wskazanego w pkt 45 niniejszego wyroku.

62 W świetle powyższych rozważań należy stwierdzić, że prowadzący ośrodek rehabilitacyjny taki jak rozpatrywany w postępowaniu głównym dokonuje publicznego udostępniania.

63 W trzeciej kolejności, jeśli chodzi o charakter zarobkowy takiego udostępniania, należy stwierdzić, jak wskazał rzecznik generalny w pkt 71 opinii, że w niniejszym wypadku rozpowszechnianie programów telewizyjnych za pomocą odbiorników telewizyjnych – w zakresie, w jakim ma ono na celu dostarczenie rozrywki pacjentom ośrodka rehabilitacyjnego takiego jak rozpatrywany w postępowaniu

głównym w czasie zabiegów lub w okresie poprzedzającego te zabiegi oczekiwania – stanowi świadczenie dodatkowych usług, które wprawdzie nie realizuje żadnego celu medycznego, lecz ma jednak wpływ na komfort i atrakcyjność ośrodka, zapewniając mu tym samym przewagę konkurencyjną.

64 Z powyższego wynika, że w sytuacji takiej jak rozpatrywana w postępowaniu głównym rozpowszechnianie programów telewizyjnych przez prowadzącego ośrodek rehabilitacyjny, takiego jak Reha Training, może mieć charakter zarobkowy, który może być uwzględniony dla celów określenia kwoty wynagrodzenia należnego w danym wypadku za takie rozpowszechnianie.

65 W świetle wszystkich powyższych rozważań na pierwsze trzy pytania należy udzielić następującej odpowiedzi: w sprawie takiej jak rozpatrywana w postępowaniu głównym, w ramach której podniesiono, że rozpowszechnianie programów telewizyjnych za pomocą odbiorników telewizyjnych, które prowadzący ośrodek rehabilitacyjny zainstalował w swoich pomieszczeniach, narusza prawa autorskie i prawa pokrewne dużej liczby zainteresowanych podmiotów, w szczególności kompozytorów, autorów tekstów i wydawców muzycznych, a także artystów wykonawców, producentów fonogramów oraz autorów utworów mówionych, jak również ich wydawców, należy dokonać oceny, czy taka sytuacja stanowi „publiczne udostępnianie" w świetle zarówno art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29, jak i art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115, a ocena ta winna być przeprowadzona przy uwzględnieniu takich samych kryteriów wykładni. Ponadto te dwa przepisy należy interpretować w ten sposób, że takie rozpowszechnianie stanowi czynność „publicznego udostępniania".

66 Ze względu na odpowiedź udzieloną na te trzy pierwsze pytania nie zachodzi potrzeba udzielenia odpowiedzi na pytanie czwarte.

W przedmiocie kosztów

67 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

W sprawie takiej jak rozpatrywana w postępowaniu głównym, w ramach której podniesiono, że rozpowszechnianie programów telewizyjnych za pomocą odbiorników telewizyjnych, które prowadzący ośrodek rehabilitacyjny zainstalował w swoich pomieszczeniach, narusza prawa autorskie i prawa pokrewne dużej liczby zainteresowanych podmiotów, w szczególności kompozytorów, autorów tekstów i wydawców muzycznych, a także artystów wykonawców, producentów fonogramów oraz autorów utworów mówionych, jak również ich wydawców, należy dokonać oceny, czy taka sytuacja stanowi „publiczne udostępnianie", w świetle zarówno art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym, jak i art. 8 ust. 2 dyrektywy 2006/115/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. w sprawie prawa najmu i użyczenia oraz niektórych praw pokrewnych prawu autorskiemu w zakresie własności intelektualnej, a ocena ta winna być przeprowadzona przy uwzględnieniu takich samych kryteriów wykładni. Ponadto te dwa przepisy należy interpretować w ten sposób, że takie rozpowszechnianie stanowi czynność „publicznego udostępniania".

Podpisy